

„Soča“ izhaja vsak četrtek in velja s pošto prejemana ali v Gorici na dom pošiljana za družniške polit. društva „Soča“:

Vse leto 4.--
Pol leta 2.--
Četrt leta 1.10

Za nedružabnike:

Vse leto 4.50
Pol leta 2.30
Četrt leta 1.20

Posamezne številke se dobivajo po 10 soldov v Gorici pri Paternoliju in Sobarju; v Trstu v tobakarnicah „Via del Belvedere 179“ in „Via della caserma 60“.

SOČA

Glasilov slovenskega političnega društva goriškega za brambo narodnih pravic.

Pri oznanilih se plačuje za navadno pristopno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 " " " " 2 krat
6 " " " " 3 krat

Za večje črke po prostoru in vsak pot 30 kr. za kolek.

Naročnina in dopisi naj se blagovoljno pošiljajo uredniku: Viktorju Dolencu v Gorici, Can. del Cristo 186 blizu živinskega trga, kadar se nahaja tudi upravništvo. — Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina znižuje, ako se oglase pri uredništvu.

Deželni zbor.

Druga seja je bila, kakor uže povedano 7. nov. Dnevni red je znan.

Navzočni so deželni glavar, cesarski zastopnik in 14 poslancev.

Zapisnik zadnje seje je odobren.

Deželni glavar naznanja, da so gg. baron Ritter, grof Strassoldo in dr. Maurovič zadržani, in da je dovolil g. Pagliaruzzi-ju osemdnevni odpust. Dalje bere pismo zadnje imenovanega, v katerem se odpoveduje mandatu kot ud deželne komisije.

Glavar omenja, da postavi volitev novega uda cenilne komisije na dnevni red ene prihodnjih sej.

Po tem priobčuje glavar pridjano interpellacijo, katera je namenjena veleslavni vladi, in ki se tako glasi:

1. Vlada je poizvedela iz brezštevilnih ugovorov in pritožeb, katere je dobila od okrajnih cenilnih komisij, od županstev in občinskih starešin, od mnogih posestnikov, od kmetijske družbe in tudi od deželnega odbora, da so javni upravniki pri okrajnih cenilnih komisijah in pri deželni komisiji ravnali zoper postavbo 24. maja 1869. in jo zlorabili; vpraša se tedaj, kaj je vlada storila, ali kaj namerava storiti, da se popravijo in odvrnejo nasledki takega postopanja?

2. Ali prevzame vlada odgovornost za nepostavna dejanja in dogodke — kateri so zakrivali nje podložni upravniki?

Del Torre, Matija Doljak, Ant. dr. Žigon, Ant. Černe, dr. Lavrič, Jos. Faganel.

Vladni zastopnik, kateremu se izroči interpellacija zagotavlja, da jo bode predložil vel. vladi.

Zdaj naznanja glavar še siedeče peticije, katere so došle dež. zboru.

Cestni odbor červinjanski, prosi podpore za piersko cesto; — isti cestni odbor prosi, naj bi se vrstila cesta mej Strassoldom in Katjonsem mej skladovne; — občine gradiščanskega okraja prosijo, naj se jim pomaga s posojili; komenska občina prosi, naj se ustanovi en stipendij za dijake živinozdravniške šole;

— velikodolska občina prosi za dovoljenje, da sme svoja občinska zemljišča razdeliti: — cestni odbor tolminski prosi podpore cestam kraj Bače in Idrije.

O prvih dveh točkah dnevnega reda predlaga dr. Deperis v odborovem imenu proračune za l. 1874. in račune za l. 1872. vseh zalogov, kateri so izročeni njegovemu oskrbništvu in nasvetuje, naj se izvoli za njihovo pregledovanje poseben odsek sedmih udov. Predlog se sprejme in po končanem dnevnem redu so bili izvoljeni sledeči poslanci v odsek: Candussi, Winkler, Gorjup, Abram, Ritter, Doljak in Pajer.

O tretjem predmetu predlaga dr. Deperis v odborovem imenu tako-le: Deželni odbor je pooblaščen, da plača medejski županiji znesek 987 gld. za izvršitev nekaterih del, da postane prehod čez potok Ter varen, — kateri dela se imajo narediti po načrtu zemljemera Romano.

Poslanec Dottori ugovarja, da je bil deželni odbor uže z lauskim enakim sklopom pooblaščen odkazati medejski občini zaželjeno podporo prav za ista dela in nasvetuje, naj zbor prestopi na dnevni red ob odborovem predlogu.

Ta predlog obvelja z večino glasov.

Poslanec Del Torre podaja deželnemu odboru interpellacijo, ki se tako glasi:

Okrajnemu šolskemu svetovalstvu v Gradišči dohajajo prav pogostoma pritožbe zadevajoče izvršitev novih šolskih postav; iz tega se mora posnemati, da bi trebalo te postavbe popraviti. Za kolikor se spominjam, se jej o tem uže v zadnji zborovi seji govorilo, in naročilo se je celo odboru, naj pretresa, kako bi se dale omenjene postavbe preurediti, da bi uga-jale željam in potrebam naše dežele in to posebno v denarnem oziru in naj predloži po tem dotični načrt deželnemu zboru, da potrdi. Uprašamo, kako je odbor izpolnil to nalogo?

J. Del Torre, Dottori, Benardelli.

Deželni glavar jo hoče predložiti dež. odboru in odgovoriti na njo o svojem času.

Na to naznanja glavar, da so mu podali gg. poslanci Pajer, Winkler, Deperis, Dottori, Candussi in

Del Torre sledeči predlog: Naj se izroči peticija cesarski vladi, da odpusti davek okrajem in občinam, kateri so v najhujših stiskah in da dovoli zadostne denarne podpore, da se pomaga kmetovalcem in delalcem.

Ta predlog hoče postaviti na dnevni red prihodnje seje, katera bo danes ob treh urah popoldne prav zaradi tega predmeta.

Tretja seja. Pri popoldanski seji istega dne so bili navzočni vsi tisti poslanci, kakor zjutraj.

Glavar naznanja, da ste se finančni in peticijski odsek ustanovila. Prvi je izvolil za predsednika barona Ritterja in za podpredsednika Candussija, drugi pa za predsednika Dottorija.

Na to bere poslanec dr. Pajer peticijo do o. kr. ministerstva, katero sklopa sè sledečimi točkami:

Ministerstvo za notranja opravila naj dogovorno z ministerstvom za poljedelstvo, trgovstvo in financo doseže, da se dovoli podpora, poljedelskim in delalskim prebivalcem goriške grofije in sicer

I. s tem, da se nemudoma ustavi tirjatev zemljišnega davka in da se po tem po ustavni poti doseže popolni izbris enoletnega davka v tistih okrajih, oziroma občinah naše dežele, katere je najhujše zadela letošnja slaba letina; kar naj bi se uradoma poizvedelo;

II. da se nemudoma dekretujejo javna, dotičnim okrajem in občinam koristna dela na podlagi uže doganih načrtov in da se v ta namen odkaze denar iz erarskih zalogov;

III. da se izprosijo po ustavni poti v tak namen nove denarne podpore, ki naj bi se sprejele v državni proračun za l. 1874.

Zbor potrdi soglasno prebrano, prav tehtno postavljeno peticijo in naroči g. deželnemu glavarju, naj jo on osebo izroči in po tpira pri ministerstvu.

Glavar sprejme naročilo in obljubi, da bo storil, kar je v njegovih močeh, da ne ostane prošnja brez uspeha.

S tem je končala seja in glavar si je pridržal, da povabi poslance pismeno k prihoduji seji, katere ne more še danes odločiti.

LISTEK.

Kaj je strela, blisk in grom?

(Koncc.)

Strelvod razpada v dva dela; prvi del je železni drog, ki je na vrhu strehe prebit in v zrak moli. Drugi del elektrovoda se veže s tem na vrh strehe in konča v zemlji. Ako hočeš, da te strelvod varuje pred strelo, treba ga je tako vpeljati, kakor sledi: prvi drog, ki vrh strehe proti nebu moli, more biti visi nego je dimnik ali druge stvari na strehi, kajti po tem je najbliže elektricitetnosnemu oblaku izmej vseh drugih elektrovodov, ki so na strehi.

Drog sam mora biti vreden elektrovod, konec njegov pa bodeč in navadno pozlačen, da ne postane rjav in tumpast.

Tudi mora biti precej močan, zavoljo borje in vetrov, pa tudi za to, da ga električna iskra ne razdrobi in da po novu izvoljenem si potu pobišnih ljudij ne obišče. Pri velikih poslopih je treba več takih drogov, kajti vsak drog varuje pred strelo le na dvojno daljavo svoje dolgosti. Motiš se toraj, ako misliš, da v tvoje poslopje ne vtrešči, ker stojè na hišah tvojih sosedov strelvodni drogi. Oni del strelvoda, ki se veže z prvim vrh strehe, mora tudi prav močan biti, kajti električna iskra bi lahko železo razbelila in tako drog pretrgala. Ta del droga more končati v vodi, ker voda vgodno elektriciteto vodi in jo razdeli. Ako pa nij vode blizu, treba je drog tako globoko v zemljo vpeljati, da saj na močvirnem konca. Ako tudi to mogoče nij, treba je konec železnega droga globoko v zemljo vpeljati in ga razcepiti.

Ako si pazljivo prebiral, kar sem ti dozdej pripovedoval, ti bo uže znano, kaj je strela. In ako ti je težko razumljivo, kaj je strela, ti je mogoče še zavoljo tega, ker vidiš tam, kamor strela vdari, podrtje zidove, razkosana drevesa in veliko drugih prikaznij, a zastoj iščeš telesne stvari ki je vse to razvalila. Delo je vidno ali delalec je breztelesen, človeški razum si pa težko vidne vspehe brez vidnih uzrokov misli. Če pa še enkrat premišliš, da tudi ona električna iskra, o kateri sem ti uže v začetku pravil, šipe pretera in ti truplo tako pretrese, da lahko koj mrtev postaneš, in ako se spominjaš, da tudi ona iskra nema niti duše niti telesa, po tem ti bo zna biti strele skrivnost jasnejša.

Iz vsega moraš pa tudi posneti, da nij razlika mej vodeno in ognjeno strelo. Vodeno strelo imeuješ isto, katera poslopja ne zažge, ognjeno pa ona, ki je zažge. Razlika mej vodeno in ognjeno strelo tiči navadno v poslopi, a ne v strehi. Ako strela v zidovje vdari, ničesa ne zažge, kajti zidovje navadno ne gori; da pa včasih strela v zažgljive stvari vdari in jih ne zažge, uzrok temu je zelo močen tresk, ki zrak tako razdvoji, da pri zedunjenji oganj uže v zibeljki zopet zaduš. Tako vgasi tudi zrak v dimniku ogej, ako sè samokresom (pištolo) v vanj vstreliš. Tudi steklena ali glaževa strela, ki je po pravljici bodeča in na sedmo leto zopet vrh zemlje dojde, je sad one človeške privade, katera si vidno delo brez telesnega delalca misliti ne more. Ali premisli, ko bi strela telesna stvar bila, bodisi steklena bodisi železna, ali kakoršnakoli, mogla bi človeka na tisoč kosov razm-sariti; nasproti temu vidimo pa pri vseh ljudeh, ktere strela zadene, da po tresku celi in navadno v isti legi ostanejo, ko pred treskom; le ru-deča riža pričuje, da so od strele zadeti.

Uže princip strelvoda te uči, da strela naj rajša

v visoke, bodeče in taka trupla udari, ki vgodno elektriciteto vodijo. Zaradi tega ne hodi pod posamezne drevesa, ki so na polji ali travnikih, kajti drevesa so za voljo visokosti in soka vgodni elektrovidi. Bolje je, ako se na tla uležeš, saj vem, da si rajši moker, nego da bi te strela zadela. Nij toraj ravno smešen predlog naravoslovca Lichtenberga, kateri pravi, naj bi se na vsako posamezno drevo tablica pribila z napisom: „Semkaj strela vdari“. Tu ti nij pridno pod dimnikom čepeti, ko gromi in treska, ker je dimnik najbrže viši nego druge stvari na strehi, poleg vsega pa saje vgodno elektriciteto vodijo.

Kaj je blisk in grom?

Preden ti to vprašanje odgovorim, hočeva še nekatere znane ti prikazni pretuhitati.

Gotovo si uže večkrat sè spuško streljal ali saj videl druge ž njo streljati; gotovo si tudi pri tej priliki blisk zapazil in pok slišal, ki mu strel praviš. Verujem, da ti je znano, od kodi izvira oni blisk, kojega konec puške vidiš, kar ves, da je v puški smodnik, kateri se vžge; dvomiam pa, da b. bil le eukrat pomislil, kaj prav za prav pri tem streljanju poč. Debelo me pogledaš, ako ti povem, da prav za prav zrak poč. Z neizmerno naglostjo zažene prižgani smodnik iz puške vse, sè čemer je puška nabita; to razruši in razkroji zrak, kateri se naglo zopet strini in zaradi tega močno poč. Zakaj se temu čudiš? Saj tudi okoli tvoje hiše večkrat borja brzga in ako premišliš dobro, sam pritrdis, da ono brzganje nij nič drugega, nego zrak, kateri se pri oknicah guli in se na zidanih voglih tvoje hiše reže.

Zapazil si uže tudi, da ovo biskanje pri streljanju temotne prostore za miglaj razsvetli in da je pok močnejši, ako z možnarjem, in še močnejši ako z topom

Četrta seja, 3. decembra ob 4. popoldne. Predseduje dr. Pajer, nenavzočni so Depretis, Strassoldo, Faganel, Pellay, Pagliaruzzi in Ritter. Glavarja nij še z Dunaja.

Ko je zapisnik potrjen, prebere dr. Pajer telegram, katerega sta poslala Coronini in Ritter z Dunaja. Glasi se takole: „Cesar je milostljivo sprejel zborovo addresso, in je svojo zahvalo izrekel v odgovoru, katerega priobčiva obsirno; omenil je složnosti obeh narodnostij v deželi; pogovarjaje se dalje je obžaloval nesrečo in revščino, katera žuga posameznim krajem dežele.“

Dr. Pajer čita tudi vladna odgovora na pritožbo dež. odbora zaradi prenaredbe učnega načrta na goriškem pripravnišči in na deželnozborsko peticijo za preuravnava tukajšnjih srednjih šol v narodnem smislu. Odgovora sta oba za nas neugodna in poslanci so mej čitanjem vladnih razlogov pogostoma razodevali izraze hude nejevolje. Posebno tam, kjer se poudarja, da je treba ozir je mati na tukajšnje Nemce.

Po Dottorijevem predlogu ima oba odgovora pretresati zbor, ki se ima v ta namen ustanoviti kot odsek, kateri bo po tem stavil primerne predloge.

Tukaj naj omenimo, da so letos naši poslanci sklenili, da bodo vse važnejše stvari vsi skupaj razpravljali, ker se pri naših razmerah moči v mnogih odsekih preveč drobé.

Dalje naznanja predsednik, da je ravno kar došlo potrjenje v laški sessiji sklenjene postavi, po kateri se ima izmočriti (posušiti) dolina mej Kobaridom in Staroselom. Naznanja tudi mnogo peticij došlih po zadnji seji, katere se izročé peicijskemu odseku, razun prošnje tržiškega (monfalkovskega) mesta za poseben občinski statut, katero prošnjo bo tudi pretresaval odsek, sestavljen iz vseh poslancev.

Po prestopu na dnevni red bode poročevalec finančnega odseka, Winkler, poročilo o proračunu zemljiščno-odveznega zaloga za l. 1874. Dotični predlog, iz katerega posnamemo samo toliko, da se zniža priklad za zemljiščno-odvezne namene od 13 na 12 odstotkov, potrdi se brez ugovora.

Odborov predlog, o katerem poročá posl. dr. Abram, da bi se povikšal strošek za zidanje norišnice poleg tukajšnje bolnišnice milosrdnih bratov, je zbor zavrgel. V laški sessiji je bilo sklenjeno, da se ima bolnišnici dozidati poseben oddelek za blazne, in da se ima v to potrositi 14.800 gld., kolikor je bilo delo cenjeno, toda na dražbi nij hotel nikdo za ta znesek dela prevzeti. Pozneje sta se oglasila dva podvzetnika, katera bi ovo zidanje izvršila, ako bi se povikšal gore omenjeni znesek za 15 odstotkov, tako da bi stalo novo židališče nekoliko nad 17 tisoč goldinarjev. Uže lani so glasovali nekateri poslanci zoper odborov predlog in letos se je spremenila manjšina v večino. Pri razpravi se nij nikdo oglasil za besedo proti predlogu, kateri je pri glasovanji pal.

O tretjem predmetu poročá tudi dr. Abram; sprejel se je predlog, naj dožene odbor, da bo plačeval tržaški magistrat za vzdrževanje osmih ginhouemov v tukajšnjem zavodu ne več po 180, ampak po 215 gld. na leto od vsacega.

Dalje poročá dr. Abram v odborovem imenu zaradi deželne hiše na Placuti, kateri ima erar v najemu za vojaško bolnišnico. Letos isteka pogodba, po kateri je plačeval erar letne najemnine 1400 gld., kar je v sedanjih razmerah prav malo. Za to se je odbor dogovoril z dotično vojaško oblastnijo, da se najemnina povikša na 2500 gld., in to za 10 let. Zbor potrdi dotično najemno pogodbo.

Deželni odbor predlaga po svojem poročevalci, dr.

Déperisu, načrt postave zaradi odprave doneska za normalne šole in vpeljave šolskega doneska od zapuščin. Po tem načrtu bi se imel razveljaviti neki dvorni dekret od leta 1788, po katerem se pobirajo doneski iz zapuščin v korist zaloga za normalne šole; na mesto teh doneskov pa bi se imeli plačevati iz zapuščin primerni odstotki v prid deželnemu penzijskemu zalogu; ta predlog se izročí odseku, sestavljenemu iz vsega zbora, in enako tudi načrt postave, katerega predlaga odbor zaradi nekaterih prenaredb v novih šolskih postavah. Ob obojih teh predmetih bomo obsirneje prihodnji poročali.

Volitev enega uda v deželno komisijo za uravnavo zemljiščne davka se odloži po Dottorjem predlogu za eno prihodnjih sej.

Konečno naznanja dr. Pajer Dottorjev predlog, obsegajoč načrt postave zaradi vzdrževanja društvenih (consorcijalnih) potij. Sprejme se Dottorjev nasvet, da se uže danes izročí ta predlog večkrat omenjenemu odseku, obstoječemu iz vseh poslancev. Prihodnja seja bo v petek ob 11. uri popoldne.

Dopisi.

V Gorici, 4. dec. (Čitalnica, slovesnost, koristne naprave.) 1. decembra smo imeli občni zbor čitalnice; na dnevnem redu tje bilo poročilo tajnika, račun in proračun, po tem volitev predsednika, denarničarja in družih odbornikov; bilo je navzočnih 76 udov. Pred volitvami se oglašil dr. Lavrič k besedi, da bi govoril zaradi poravnave, a predsednik dr. Tonkli ga z njemu navadnim osornim glasom zavrne, da on ne da besede, ker je na dnevnem redu le volitev; na kar Lavrič odgovarja, da hoče ravno k tej točki govoriti in dr. Tonkli še enkrat govorjenje dr. Lavriču zabrani. Kaj čuda, da po takem žandarmskem postopanju je mnogo gospodov in znamenito Tonklijevih kolegov z osupljenim glasom predsedniku javno očitalo surovost in netaktnost. Pa Tonkli ima, kakor znanu, prav debelo kožo in se je vsemu temu smejal, kakor se Tikak „faiteles“ v obraz smeja, če mu rečeš, da je slepar. Naj si uže bode k kor koli hoče; mi konstatujemo, da so celo gospodje, ki se ne mešajo v naše prepire in ki še niso naše narodnosti, Tonklijevu ravnanje obsodili in javno izrekli, da se jim Tonkli stadi. Vsled tega so trije udje precej dvorano zapustili in niso glasovali.

Ker se mej pretržkom občnega zbora zbog nespravedljivosti posebno duhovnih gospodov, vkljub nagovarjanju od večih strani nij moglo priti do nobenega porazuma, so si stranke pri glasovanji strogo nasproti stale. Voli se v prvo predsednika in denarničarja, dr. Tonkli dobi 38 glasov, prof. Erjavec 32 in dr. Abram 1 glas za predsednika; ogromno večino pa dobi g. Jeglič za denarničarja; dva gospoda, ki bi bila za prof. Erjavca glasovala, prišla sta en hip pred začetkom skrutinacije, vsled česar jim predsednik nij pustil glasovati. Iz tega se vidi, da bi bil Tonkli prav kmalo padel vkljub vsej agitaciji od strani mlade kurije in starega odbora, kateri je 2 dni pred občnim zborom 15 novih udov in sicer mnogo takih udov sprejel, ki po Tonklijevem predlanskem mnenju niso sposobni za čitalnico, ker niso nenarodnjaki, še manje pa inteligentni, da bi iz duševne potrebe vpisali se v socijalno društvo. Sliši se celo, da za nekatere take ule kurjevci mesečno plačujejo. Ker pa je bil izvoljen Tonkli, je 35 mlajših udov, mej njimi mnogo profesorjev, učiteljev in advokatov zapustilo dvorano, in pustili so duhovnom in njih privrženci, da si sami volijo odbor

pok pa dospé kasneje do naših uh nego blisk do očes, kajti še dolgo po blisku slišimo pok strela. Po tem nam je mogoče zvedeti, kako daleč od nas je prostor, kjer streljajo. V ta namen je treba, da vemo, koliko stopinj je oni ki strelja, od nas oddaljen.

Velikostranski poskusi nas učé, da je streljalec ravno 1050 stopinj od nas oddaljen, ako mej strelom in bliskom en trenutek preide; dvakrat tako daleč je od nas streljalec, ako dva trenutka, desetkrat ako deset trenutkov mej strelom in bliskom preid., itd.

Te razmere veljajo pa tudi za grom in bli-k. Ako vidiš blisk in ob enem slišiš grom, po tem bolisi gotov, da je prav blizu tebe treščilo; ako pa po blisku dolga časa groma ne slišiš, boš prepričan, da ta ista strela ne bode više oškodovala, ker je daleč od tebe treščilo.

Ako hočeš zvedeti, kako daleč je od tebe nevihta (hudo vreme), vzemi uro v roko in šteje, koliko trenutkov preide mej gromom in bliskom; pomnoži na to številko 1050 tolikokrat, kolikor si trenutkov mej gromom in bliskom naštel; številka, katero dobiš, ti pove koliko stopinj je nevihta oddaljena.

Sredstva, po kojih svetloba in glas do nas dospeta, so različna; iz tega izvira znana ti resnica, da je svetloba dalje videti nego glas slišati; zavoljo tega vidimo tudi v časih bliskati, a ne slišimo grometi.

To so naravoslovne resnice, katerih si menda ti, blagovljni čitatelj, sedaj prepričan. Vrzi tedaj raz sebe babjeverske kvante in ne išči čudežev tam, kder jih nij!

in iz svoje srede, kajti nikdo nij hotel biti odbornik pod Tonklijevem prels-dništvom, i zaradi tega sta se tudi gg Erjavec in Voduš-k odpovedala odborništvu, če tudi sta bila od nasprotne stranke izvoljena. Slišimo tudi, da zm-reu gospod Grešič noče sprejeti pri tacih okolščinah te časti. Temu se nij prav nič čuditi, kajti značajni človek ne mora poslovati s človekom, do katerega nima spoštovanja in zaupanja. Pa pustimo to, dr. Tonklijevu obnašanje je bilo res taktno, ša govoriti nij pustil, če je videl, da mu gre kedo do živoga. Take svobode, kakor v naši čitalnici, pač nikder ne dobiš. Če zapišeš kako željo v bukve za pritožbe, ti goriški odbor nikdar ne odgovori, predlogov in interpellacij ne smemo staviti, kako si hočem pomagati? Pa prav taktisto, saj boste letos, gospodje, kakor lani sami gospodarili, in za pustne veselice si lahko naročite na roženkraec in štacijone.

V ponedeljek in tvorek smo imeli v Gorici velike slavnosti petin-štajsetletnega vladanja našega cesarja. Slavnost se je višila v istem redu, kakor smo zadnjič poročali. Na Travniku je bilo gotovo 15000 ljudij. A tudi brez demonstracij; nijmo ostali. Milo pred slovesnostjo počila je petarda pred nemškimi društvom „Concordija“ in razbila dva kipi. Ena petarda je bila postavljena pred gledališčem, druga pri dr. Pajerju in tretja se pri Windspachu. A slednje so bile menda brez vspeha. Kedaj se bodo pač tako neumne demonstracije opustile? Ravno ob istem času so tudi v Trstu petarde pokale. Nijso li ti pobalini v zvezi?

Nekateri naši dež. poslanci nameravajo v zboru predlagati, da bi se za našo deželo ljudska banka ustanovila. To smo mi uže v zadnji Soči priporočevali. Tudi italijanski list piše za to idejo. Najna potreba take banke je torej priznana, in upamo, da se bojež. zbor te ideje dejanstven, popr jav. Tudi društvo za porab (Consumverein) jeima v živjenje stopiti in je uže h temu prepotrebne skor na trdnih nogah. Neki je uže mnogo Slovencev društvu pristopilo. Bog daj, da ne bi ne bili te napravi le pia česderia.

V Gorici 4. decembra. — Lotošnja deželnozborska sesija vendar ne bo tako borna, kakor se je o začetku mislilo. Deželni odbor se je kar naenkrat predramil in je prodlozil dva načrta postav o šolskih zadevah, katera pa obsogata samo določbe v denarnem ozizu. Drugih prenaredb si drzne še odbor predlagati, ker so nove šolske postave stoprv obveljale in se še ne more govoriti o zanesljivih skušnjah in poizvedbah, na katere bi se vendar morale naslanjati take bistvene prenaredbe. — Slišimo, da pride tudi vprašanje zastran združenja občin na dnevni red; kaj se bode o njem sklenilo, nij še mogoče ugauti, ker je mišljenje o tej zadevi zelo različno. Ako bi hotel zbor ozir jemati na skoro soglasno menenje občinskih zastopov, ne privolil bi nikakor v posilno osnovo velikih županij. Iz mnogih ozirov se da pa taka naredba prav tehtno zagovarjati — in če ne družega bi bilo vsakakor želiti, da bi se naše občine vsaj po nekakem sistemu uravnale, ker so sploh tako neredno raztrešene in tu pa tam tako nespametno omejene, kakor bi jih bila ploha z vetrom in vrtinci po deželi razsula. Zelo potrebna bi bila revizija in preuravnava katastralnih in županijskih mej — v dosogo ložej mogočega, rednega gospodarstva posameznih v občinah.

Jako zanimiva vtegne postati razprava zaradi vladnih odgovorov na pritožbo deželnega odbora zoper ponemčenje tukajšnjega učiteljskega pripravnišča in na peticijo, katero je bil sklenil zbor v laški sessiji v dosogo preuravnave goriških šol na narodni podlagi. Pa sta v resnici resnega in tehtnega pretresanja vredna oba omenjena odgovora in potem se ve, da tudi energičnega protesta. Naš zbor in odbor sta se ozirala, ko sta sklenila in odposlala rečena spisa, na želje in zahteve cele dežele, v kateri prebivajo Slovenci in Italijani, vlada pa se izgovarja s peščico nemških naseljencev v Gorici.

Tem hoče biti pravična, oba druga naroda naj bi po sili uživala potrebno duševno hrano iz nemške posode. — Odbor je omenil v svoji vlogi posebne važnosti in koristi nemškega jezika in da mu treba odmeniti v šolah dostojno število ur — vlada je poželjivo zgrabila namesto ponujenega ji mezinca — celo roko in trdi v svojem odgovoru, da je naši mladini le te tedaj mogoče naučiti se nemščine, ako se v njej predavajo tudi vsi drugi predmeti. — Pa ne segajmo zboru v njegovo razpravo, saj se smemo zanašati, da bo on, kakor je pri včerajšnji seji soglasno razodel svojo nevoljo zaradi vladnih sofistčnih razlogov, tako tudi soglasno sklenili odločnem protest proti vladnim ponemčevalnim nameram.

Tukaj naj opozorujemo naše deželne poslance še na eno principiijelno enako važno zadevo, katera bi se tudi morala v zboru enako drugim važnim vprašanjem razpravljati, — in to je prepričnost mej solkanskim starešinstvom in goriškim glavarstvom zaradi nemškega dopisavanja. — Vse kaže, ka hoče sedajna vlada slovensko uradovanje čem brže tem ljubše iz svojih uradov izpodrinuti. To kaže Winkler-jevo naglo premeščenje — v službo, katera je njegovej dosedajni delalnosti čisto tuja, to kaže postopanje goriškega glavarstva, to posnemamo teko iz vladnih ugovorov v poprej omenjeni solkanski prepornosti in iz mnogih drugih znamenj, ki se dan za dnevom če dalje jasnejše prikazujejo na podnebj sedajne vladne politike. In temu naj bi se naš deželni zastop ne ustavlil, on, kateri je do zdaj še pri vsaki priliki zagovarjal načela narodne enakopravnosti. Stvar ja vsakakor pomisleka vredna in mi priporočá-

streljaš, ker možnarjev in topov strel močnejše zrak razruši nego puška.

Ravno tako se godi tudi pri električnih iskrab in pri strelji. Ko se električna iskra oživi ali prižge, razsvetli temotne prostore; strela pa, neizmerno močna električna iskra, razsvetli za migljaj dohne in hribove; ovemu razsvetljenju pravimo blisk.

Slaba in mala električna iskra ne razkroji močno zraka, toraj tudi močno ne počí; močnejša ga razkroji močnejše in tudi močnejše počí; strela pa ga z grozovito silo razruši in razkroji, zaradi tega tudi grozovito počí: takemu poku pravimo grom. Grom odmeva od oblakov, hribov, gozdov itd., zavoljo tega slišimo podaljšanje in ponavljanje prvega poka ali groma: to je gromenje.

Kako pa, da navadno grom pozneje slišimo, ko blisk vidimo, in da včasih celo bliskati vidimo, gromenja pa ne slišimo?

Skušnje nas učé, da grom, pok in sploh vsak glas nekoliko časa potrebuje, predno do naših uh dospé, in sicer več časa, ako je glasov vir dalje, manje časa, ako je bliže. Vem da si uže od daleč videl soseda, ki je kako drevo obsekoval; pri tej priložnosti si opazil, da so sed veliko pred po drevu mahne, nego ti pok mahlja slišiš. Ako pa poleg soseda stojiš, vidiš mahlej in slišiš pok mahleja na eno. To ti je porok, da je resnično, kar jaz trdim.

Hitreje nego glas se šri blisk in vsaka svetloba. Ako od dalje streljati gledamo, vidimo blisk skoraj v ravno istem času, kakor oni, ki so poleg streljanja;

J. Berbuč.

mo našim poslancem prav gorko, naj sedajne ugodne prilike ne zamudijo.

Tudi vprašanje zastran občno zaželjene uravnave naših javnih zemljišnih knjig, bi se moralo v sedajni sešiji ogreti; sicer bomo čakali rešitve do sodnjega dne.

Delovanje naših poslancev obeh narodnosti je do zdaj lepo složno, medsebojni prepriki so nehali in to nas mora navdajati z veselo nado, da bodo njihovo skupno, marljivo prizadevanje deželne koristi izdatno pospoševalo.

V to ime bog pomozil!

Iz Solkana 3. dec. [Izv. dop.] Na Goriškem imamo toliko zavarovalnih agentov, da se jim uže skoro ne moremo ogibati; kakor v časih berači, tako te zdaj nadlegujejo agente raznih tujih zavarovalnic. Pridejo pretekli teden nekteri gospodičiči iz Goriče in silijo naše kmete, naj se zavarujejo pri neki banki „Unione“, (Zveza) in v resnici vjamejo nekatere manje previdne; drugi bolje pametni pa jim odgovarjajo, da imajo uže „Slavijo“ in „Slovenijo“, če se hočejo zavarovati. Pa te gospodičiči jim navežejo medveda, da slovanke bauke so uže falirale; zopet drugod so pravili, pokuzavi slovenski plakat, da njih društvo se kliče „Zveza“ in da je toj v zvezi s slovensko Slovenijo in ko nekateri tudi temu učejo verjeti, jim začnejo agente razkladati, koliko dobrot ponuja društvo „Zveza“, da namreč prav po nizki ceni zavaruje, da ima velik kapital, da povrača škodo tudi za taki zavarovana živčeta, ki se kaj poškodujejo ali crknejo. Na to zadnje obljubo se res dajo vjeti, če nekateri kmetje ker na tem jim je posebno ležeče, da ob živino ne pridejo, ker pri nas so volovi glavni del zaslužka. A previdni so vendar bili toliko, da gredo glavnega agenta v Goriči poprašat, če res banka „Unione“ povrača škodo za poškodovano ali umrlo živino, kakor so jim zagotovili sleparji, ko so jim zavarovali hiše in živino. Glavni zastopnik jim reče razloži, kakor je resnična, da namreč dobe le tistokrat plačilo za živino, če ona zgori v hlevu, a nikakor če pogine na drug način. Ko kmetje to slišijo, odgovorijo, da ker so se pogodili z agenti, da je zavarovana živina proti vsaki nesreči, nij zavarovalna pogodba veljavna in da nič ne plačajo, na kar jim glavni zastopnik zažuga s tožbo. Kmetje še zmerom čakajo, da bodo sleparji pred sodnijo odkrili, pa tožbe noče biti in je gotovo ne bo.

Pa še družih sredstev se poslužujejo ti gospodje, kateri si na pošten način kruha zaslužiti ne morejo, ali nočejo, ali pa v mestu sploh to veljajo, kar pri nas velja navadni potepin; če vidijo kakoga kmeta, ki zna brati in pisati in je dober narodnjak mu pokažejo slovenski plakat in pravijo, da je banka v Rimu blizo papeža, in da s tem, da se pri banki zavarujejo tudi svetega očeta podprajo in da se sploh vsak dober katoličan mora zavarovati pri tej banki, če hoče, da bo njegova hiša pod protekcijo papeževega blagoslova itd.

Vidite, takih sredstev se poslužujejo oni gospodje, kateri se bližjo celò, da so Slovenci, ko pa v Gorico pridejo, se pa norca delajo, češ, da so naplahitali neumne „šklavarje.“

Pomisliti je, da so Solkaunce naplahitali, ki so primerno pametni in prebrisan kmetje, kako pa so pa še le po naših gorah sleparili? Sliši se, da jim je v Cirknem uže žujanja prepovedala po onem kraji rogovoliti. Zdaj pa naj razjasnim kaj je banka „Unione“ ali „Zveza“.

Ta banka je inostranska, italijanska, še le lunsko leto ustanovljena, kapitala uplačanega ima komaj 1 milijon goldinarjev, tedaj še pre malo, da bi domače zavarovance popolnoma garantirala. Zato pa ker jej nij toliko za obstanek, zavaruje po vsaki ceni, kakor je to storila znana Providencija in elementarna banka, kateri obe morate biti našim kmetom še predobro v spominu, kakor hitro jih boie oni denarji, koje ste jim one dve banki požrle.

Ali goriški posestniki ne pojte več na led; zavarujte rajši svoje premoženje pri „Slaviji“, katera je uže utrjeno in bogato slovensko društvo, ali pa pri Sloveniji, za katero garantirajo akcijonarji, tako da bodo poprej akcijonarji zgubili do 6 milijona gl., predno bodo zavarovanci kaj škodovani.

In če tudi s konca pri „Sloveniji“ nij bilo najboljše gospodarstvo, je to edino na škodo akcijonarjev, po nikakem pa zavarovancev.

Slovenci, držite se domačih zavodov, da denar doma ostane, in da boste boljše gotovi.

V Ljubljani 3. dec. [Izv. dop.] (Hohenwart.) — Blamaža. — Lesar. — Narodna tiskarna.) Gdo se ne spominja, kaj so si slovenski klerikalci obetal od Hohenwarta, če ga spravijo v drž. zbor? Mislili so ti ljudje, da bode Hohenwart v drž. zboru z enim samim govorom sedaujo vladno sistemo prekrucnil in in klerikalcem pa federalistom v sedma nebesa pomagal. Pa glej, Hohenwart skuče shod vseh avstrijskih federalistov, pa se mu ne posreči pripraviti Čehov, da bi ustopili v drž. zbor. Da, uiti v zbor vstopivših federalistov nij mogel v en klub združiti. Vsa Avstrija je po tem čakala, kako bode Hohenwart v adresni debati zoper centraliste gromel. Adresna debata je prišla, a Hohenwart je samo povedal, da se njegov klub ne

bode udeleževal razgovorov. Pa niti ta klub ga nij ubogal, ker Herman je vendar proti adresi govoril. Prida na vrsto novo državno posojilo. Kaka lepa prilika, da bi to za vsakega poslanca, da bi bil še škorpjoni šibal sedanjo sistemo. Hohenwart se res vpiše mej govornike, toda ko pride vrsta naj, zbornica utrne in ča da bode Hohenwart govoril fulminanten govor, a H. samo pove, da — ne bote govorili! — Nij čuda torej, če Hohenwartov nimous zgubja svojo bliščobo. Kakor čajem iz posiauskh krogov, ima mej antcentralisti celo Armenec Petrinio kot politik večo vejjavo nego Hohenwart in sploh se širi mej poslanci misel, da Hohenwart nij dal svojemu ministerstvu ničesa drugega nego ime, idejo njegovega ministerstva pa da je roditelj Schaffle. Tudi mi je znano, da se zotaj nekateri kranjski fajmoštri in kaplani za ušesi praskajo ter se ve skrivaje ugibljujejo, da Hohenwart centralistom vendar nij tak strah, kakor so ga „Novice“, „Glas“, „Slov. Gosp.“ Slovencev v Davidovih psalmih in koturnskih odah opisovali. Može, ki ga na tanko poznajo, pravijo, da nij ničesa drugega v njem nego birokrat in aristokrat. Vederemo!

Kranjski zbor zboruje uže nekoliko dnaj, pa do sedaj še nij prišel noben predmet na dnevni red, ki bi bil imel več nego čisto lokalno važnost in zanimivost. Opombe vredna je samo blamaža, za katero moramo dr. Costi et comp. hvaležni biti. Dr. Costa je namreč vložil uže pred dvema letoma protest zoper volitev dr. Kalteneggerja in dr. Suppana, ki sta bila izvoljena za dež. poslance. Po dolgih dvehletnih preiskavah se je pa pokazala, da se pri volitvi nij godila nobena nerednost, ker je bil samo 1 volilec iz volilnika izpuščen in da je dr. Costa kar iz čiste srboritosti zoper volitev teh dveh poslancev protest vložil, ker se je zanašal na to, da mu bode zborova večina priudila. A zborova večina vidi, da se je volitev redno vršila in da je torej ne more obvreči; pa tudi ko bi se bila volitev neredno vršila, bi se ne upala zoper dr. Kalteneggerja, ki je deželni glavar, na prste stopiti, kajti vinda bi bajè zbor po tem precej razpustila. Ostalo torej nij nič drugega nego volitev potrditi. Pošteni domači ljudje in politični nasprotniki se pa sedaj po pravici iz nas norca delajo. Pri tej priliki moram opomniti, da pod Golovcem in na močvirju v Črni vasi stanuje več kmetov in posestnikov, za katero ljubljanski magistrat samo takrat ve, kedar davek od njih zahteva. Ti pošteni kmetje in krčmarji so veči del narodni, v nobenem volilniku nijso vpisani. Magistrat sam jim gotovo iz lastne inicijative ne bode nikoli dal volilne pravice, ker ve, da bi naravno voliti. Kako je to, da se dež. odbor kranjski v dvehletni preiskavi nikoli teh pozabljenih volilcev nij spomnil? Stvar je važna, kajti ti može bi o svojem času narodnjakom v Ljubljani lahko do zmage pripomogli. Vigilantibus jura!

Ko bi človek hotel in mogel Bleiweisovemu omnibusu verovati, po tem bi moral biti prepričan, da umrl prof. Lesar je bil glavna podpora slovenski matici. Beroč nekrologe po njegovu smrti sem res mislil, da so se pri matici z njegovo smrtjo najmanje trije stebri podrli. Ali čujte, koliko resnice je na tem. Prof. Lesar je večino maticinih upravnih knjig zapustil v največem neredu. Vse je zmedeno i zmešano, novi tajnik je našel cele fascikle aktov, ki nikder nijso vknjiženi nobene stvari nij na svojem mestu. Nered je tak, da si novi tajnik nij upal pisarnice sam urediti in baš za to mu je moral odbor še učetja Praprotnika odbrati, d. bode prof. Tušku pomagal pisarnico spet v tak stan pripraviti, kakoršer je bil za Levstikovega tajnikovanja, kajti kujige iz tega časa so v najlepšem redu. Prosim, g. Costa, dementujete! Me bode prav veselilo.

Vse ritje klerikalnih krtoz zoper „narodno tiskarno“ je ostalo brez uspeha.

Iz gotovega vira vam namreč poročam, da je od zadnjega občnega zbora pa do danes ravnatelj „narodne tiskarne“ prodal bo 60 novih akcij, ki so vse prišle v liberalne roke. Znauo je, da pri zadnjem občnem zboru so imeli klerikalci okoli 40 glasov. Od teh 40 akcij so jih pa liberalci do danes 15 pridobili, zamenjavši zanje „Slovenije“ tako da zdaj imajo klerikalci mej blizo 480 akcijam k večemu 25 glasov. To se mi dni potrebno samo za tega delj opomniti, ker mi je te dni rudečenos fajmošter pravil, da se bode pri prihodnjem občnem zboru „nar. tiskarne“ vse preobrnilo in ker se tudi drugod ne manjka ljudij, ki to mislijo. Pa desideria!

Politični pregled.

Cesarjeva petindvajsetletnica se je po celi Avstriji z velikimi svečanostimi in navdušenostjo praznovala; posebno velikansko se je ta svečanost vršila na Dunaji; cesar je te dni sprejemal mnogo deputacij iz vseh dežel in vsaki je kaj politično pomenljivega odgovoril, 2. decembra pa je cesar povabil mnogo deputacij na dvorni obed, potem zavkazal, da se napravijo spominske medalje za vse tiste vojake, ki so od leta 1848. sem v kakem boju bili, da se pomilostijo vsi oni, ki so zaradi razza-

ljenja cesarja zaprti in da se mu kaj poroča o takih družih kaznencih kateri zaslužijo, da se jim kazni odpusti.

Gospodska zbornica, katera še izmerom zboruje, noče sprejeti postave o državni pomoči, kakor jo je sklenila hiša poslancev; dotični odsek gospodske zbornice namreč predlaga, da se dajejo posojila tudi na vrednostne papirje brez drugo pokritve in da se sploh olajša pot do posojil. Ker je ta postava velike nujnosti in važnosti, vtegne biti sklican drž. zbor še ta mesec v kratko sesijo, samo da to postavo reši in zarad tega bodo najbrže dež. zbori za nekaj časa pretrgani in bo drž. zbor še le konec januarja, ali prve dni februarja zopet skup prišel za daljše zasedanje. V moravskem deželnem zboru je podal dr. Pražak v imenu českih poslancev jako odločen protest proti direktnim volitvam, enak korak so storili konservativci v Gorenjem-avstrijskem dež. zboru; od družih dež. zborov nij še nič kaj posebnega slišati; menda bodo naši goriški odločni slovenski poslanci v posebni interpelaciji protestovali proti direktnem volitvam. Mladočeskij 29 dež. poslancev je položilo mandat in je ta korak s tem motiviralo, da ker ne morejo vsled sklepa večine českij dež. poslancev stopiti v dež. zbor, nijso v stanu za narod nič storiti in da zatorej narodu nazaj izročè oblasti podeljene jim. Vsled te izjave je velik prepriki mej starimi in mladimi na Ogrskem (tout comme chez nous) in brž ko ne utegne ta prepriki še lutijši postati, kakor pri nas na Slovenskem. Sploh je zdaj boj po celem svetu mej naprednjaci in nazadnjaci in ta boj bo še mnogo časa trajal, predno se mnenja zvedrijo in ta boj bo začasno morda narodnosti škodoval, sčasoma pa koristil, kajti le po svobodnih načelih je dandanos narodom mogoče napredovati in ohraniti se. Zdrava borja je dobra in več koristi, kot škoduje.

O kranjskem dež. zboru govori dopis iz Ljubljane. V Koroškem zboru je zahteval poslanec Einspieler tudi slovenske zapisnike, pa se je večina mu smijala in iz našega naroda norca delala. — Tržaški dež. zbor je sprejel neke radikalne resolucije do vlade zarad zgodovinskih pravij tržaškega mesta in zarad zidanja ložke železnice. Ministerska kriza na Ogrskem je le polovična in ostanajo večimoma stari ministri na krmilu. Konservativci Senyey je v parlamentu izrekel, da Ogrsko zamore le konservativna stranka rešiti; a s tem mnenjem je ostal osamljen in ne bo prodril, ker skoro vsi ogrski listi pobijajo to mnenje.

Razne vesti.

(Predelna železnica.) Neki tržaški deputaciji zarad predelne železnice je minister trgovstva odgovoril, da misliserstvo ne bo predlagalo te železnice in da jo bo le po tem podpiralo, če jo navsethje drž. zbor. Kaj misli večina drž. zbora gledè novih železnic, smo razvideli iz debate o drž. pomoči.

Gosp. med. dr. Ferdo Rojko, brat tukajšnjega zdravnika, se je preselil iz Vipave na svoj dom v Dornberg; zopet smo pridobili enega izvrstnega zdravnika, pa iskrenega rodoljuba, za kar čestitamo Dornberžanom.

Za Korminom blizu italijanske meje se je neka 60 letna ženska upijaniła. Zraven nje pride neki mladenič, kateri je bil na njo jezen in jo zažge. Starika je na teh bolečinah umrla.

Obsojen. To poletje je mladenič mlado deklo na poti iz Podmeicev do Huma umoril, in jej 100 gl. vzal, katere je pri sebi imela. Obsojen je pri tukajšnji okrožni sočniji samo na 20 let težke ječe. Umor se navadno kaznuje s smrtjo, če hudodelec zločinstvo sam prizna ali če se mu s pričmi dokaže, katere so ga pri umoru videle. Obžalovanje je ta družina vredna temveč, ker je tudi umorilčeva sestra zaradi umora nezakonskega otroka pred dvema letoma obsojena na tri leta ležke ječe.

Osnovni odbor sadjetrznega društva za Goriško je v svoji zadnji seji, dne 30. pret. mes. sklenil, da se ina konečna osnova tega društva odnesti za boljše čase in da se povrne unim-gg. odbornikom, ki so kaj podarili za osnovne stroške, denar nazaj, razume se po odbitih dosedajnih majih stroških. — Kedor tedaj hoče ta denar nazaj dobiti, naj se oglasi s pobotnico pri začasnem donarničarju.

VIKT. DOLENC-U.

Vabilo k besedi ki jo napravi „Vipavski sokol“ 7. t. m. ob 1/2. 7. zvečer v spomin dr. Fr. Preširna s sledečim programom: 1.) Slavnostni govor. 2.) Lipa-Janko. 3.) Zvezna - Nedvd. 4.) Samospev. „Želje.“ 5.) Vesela igra „Eno uro doktor.“

Vstopnina 20 — Sedež. 20. — Družabniki ustopenine prosti.

„Čitalnica v Rojani“ vladno vabi vse častite udeležence v spomin Preširna, katere se bodo dne 7. t. m. po sledečem programu vršila: 1. Slavnostni govor v čast Preširna; 2. Mili kraj (čvetospev); 3. Molitev device (igra na glasoviru); 4. Sta čutiš (čvetospev); 5. V Ljubljano jo dajmo, izv. veveloigra v 3 dejanjih; 6. Ples. —

Začetek ob 5 uri. — Prosi se pri vrodu listek oddati.“

Solkanska županija

(Konec.)

Mi Slovenci ljubimo naš jezik in se dolga zavedamo svojih državljanov, za to mora pokorno podpisano županstvo odkrito izreči, da je solkanska županija razžalila razodba c. kr. namestništva v Trstu, katera v svojih nagibih trdi, da hočemo mi ukazovati c. k. oblastnjam, v katerem jeziku imajo dopisovati, da bi po tem dosledno vsaka županija smela tako ukazovati, ko bi se to nam precej ne zabranilo.

Zoper tako modrovanje, moramo kar na vso moč protestovati. Solkanska županija neče ukazovati c. k. uradnjam, kar se tiče slovenskega poslovanja, in tega jej tudi treba, kajti to uže odločujejo postave, katere pripoznavajo vsem narodom svobodo in enakopravnost in zagotavljajo jim njihov jezik v uradu, v šolah in v javnem življenju sploh.

Po tem takem smo mi tisti, kateri se držimo postav in je spoštujemo; c. kr. uradi so pa tisti, kateri opirajo se na sofisticirane razloge, nočejo postav spoštovati. In prav tako postopanje ces. kr. oblastnjem je krivo, če se zakasni ali ustavi uradovanje mej uradi in županijami.

Kaj je treba takojšnjih prepovedi zoper obstoječe postave in zdravi razum!

Taki napadi na ljudske pravice morajo v ljudstvu vzbuditi le nezadovoljnost, in vendar so c. kr. uradi prav zato tukaj, da varujejo pravico in postav, da pomirujejo prepire, če nastanejo in da pospešujejo javni blagor in tako vzbujajo zadovoljnost do vladnih organov.

Krivica, katero trpimo je očitna, kedo in kako nam more pomagati je tudi jasno; zato stopi verno udana županija pred visoko c. k. ministerstvo notrajnih opravil s prošnjo, naj blagovoli določene naredbe c. k. glavarstva v Gorici in c. k. namestništva v Trstu umetiti, ter ukazati tema c. kr. oblastnjama, da imati z udano županijo po slovensko poslovati.

V Solkanu 13 avgusta 1873.

Gabrielečić, župan.

Slavnemu županstvu v Solkanu. C. k. ministerstvo notrajnih zadev, zavrnilo je pritožbo tamkajšnje županije proti ustavljanju sklepa občinskega starešinstva, vsled kterega se imajo vsi dopisi, kateri bi županstvu v Solkanu v nemškem jeziku došli, temu glavarstvu verniti, ker se ne more dopuščati občinskemu starešinstvu pravica h enakemu protivnemu sklepu, kateri zavira službo javnega uradovanja in to toliko menj, ker županstvu za doseči svojo željo, se na višji pravice ni pritožilo.

Naznanja se to slavnemu županstvu vsled določbe c. k. namestništva ad 2. t. m. št. 12219 ter se priloge s pritožbo vrnejo.

RECHBACH.

Dostavek. Županiji Solkan stojite še dve poti, katerih bi se lahko poslužila, da bi pridobila slovenskemu jeziku tiste pravice, katere so mu v postavah zagotovljene. Obrnilo bi se namreč lahko na državno sodnijo ali bi pa z moralničnim uporom uradnije silila, da se slovenskega jezika se slovenskim ljudstvom posluževalo.

Kdor je pazljivo prebiral odloke županijiske in drž. odhoda in je primirja z vladnimi odloki — more priznati kako neugodne so sedanje okoliščine tistemu, ki po postavni poti svoje pravice tirja.

Županija torej odloži svoj upor do boljših in ugodnijših časov in se nadja, da kar ona sama nij mogla zdaj doseči, bode z združeno vsestransko pomočjo sijajno takrat zmagala.

Delajmo vsi složno in ne puščajmo posamesnim bojnega polja — tako si bomo pravice pridobili, katere pogrešamo.*)

*) Mi se pa nadajamo, da bo zaradi te važne zadeve dež. odbor sam, kakor obljublja v svojem letošnjem poročilu, kak predlog stavil deželnemu zboru. — Če ne bodo še dež. zbori varovali naših narodnih pravic, gospod baron Rechbach nam jih gotovo ne bode. — Naj tedaj naši poslanci ne mirujejo, dokler to reč ne spravijo na jasno, da bomo vsaj vedeli ali velja še kaj 19 osnovnih postav, ali če so uže vse narodne pravice kontumacirane, in da je zdaj obveljal princip: „tout de nous sans nous.“

URED.

Poslano.

Pozor kraški posestniki!

Podpisana v družbi še 12 drugih večih posestnikov sta sklenila napraviti za zavarovanje živine okrajno

zavarovalno društvo za celi Kras in sicer po principu vzajemnosti.

Prvo posvetovanje o tej zadevi bilo je v Tomaju 23. novemb. in tam se je sklenilo, da se ima društvo napraviti in sklicati v ta namen shod v Sežano dne 12. decembra t. l. Vabimo tedaj nujno vse kraške posestnike, ki hočejo zavarovati svojo živino ter se udeležiti tega nam tako potrebnega društva, da gotovo pridejo 12. t. m. v Sežano, ker je čas, da se ustanovi vzajemno zavarovalno društvo, po katerem bodo velike škode varovani vsi naši posestniki in bo domač denar v našem okraju ostal.

Po principu vzajemnosti so vsi oni narodi, ki so zdaj na vrhuncu, napredovali; kraški Slovenec je dozdej zmerom bil vnet za napredek, torej je upati, da se nam tako važno zavarovalno društvo posreči. —

V Dntovljah 2, decembra 1873.

ANDREJ ŠTOK m/p.
VALENTIN TAVČAR.

Cenik raznega blaga

na goriškem trgu, 4. dec.

	f.	kr.
Pšenica kraška, vagan	3	65
„ gorska	3	50
„ goriška	—	—
Tursica domača	2	50
„ ogerska	2	40
Ječmen cel	2	—
„ pehan	3	80
Oves laski	1	35
„ ogrski	1	40
Fizol laski	3	40
„ gorski	2	67
Rž	2	50
Krompir nov cent	2	30
Seno	1	—
Slama	1	—
Slanina [špeh] domača cent	42	—
„ ameriška	35	—
Vino črno, vedro [Em]	19	do
„ belo,	14	18
Pivo gradsko	9	9

Riž I. vrste po 13 II. vrste po 12.50 III. vrste po 10.25 IV. vrste po 9.50 V. vrste po 8 fl.

Moke iz Ritterjevih mlinov v Stračicah.

Sè žakljem: Št. I. po 16.70 Št. II. po 15.40 Št. III. po 13.60 Št. IV. po 12.50 Št. V. po 10.90 VI. po 8.40.

Brez žaklja: Otrobi drobni po 3.30 otrobi debeli po 3.— fl.

Listnica upravnništva.

Kakor smo uže zadnjič zažugali, začnemo danes s priobčenjam dolžnikov, in so prvi na vrsti najtrdovalnejši:

Kafè König in Kafè Weiss v Zagrebu vsak po 4.10 za 1872; Valetić Jožef posest. za 1871/72 f. 6.90; Zorš Ignacij krčmar v Dornbergu za 1871/72 f. 6.60; Gregorić Andrej v Dornbergu za 1872 f. 3.40; Čitalnica v Ilirski Bistrici za 1871/72 f. 6.60; Malnič Ivan c. k. kancelist v Kanalu za 1872 f. 4.60; Kafè Evropa v Ljubljani za 1872 f. 3.50; Čitalnica v Ljutomeru za 1871/72 f. 6.60; Čitalnica v Ptaju za 1871/72 f. 6.60; Sokol v Planini 1871/72 f. 5.30; Vizin Stefan podžupan v Solkanu za 1871/72 f. 6.60; Čitalnica v Rocolu za 1871/72 f. 7.80; Jožef Mari železniški uradnik v Nabrežini za 1872 f. 4.10; Čitalnica v Laškem trgu za 1872 f. 4.30.

Zaloga

novih inozemskih lekov, mineralnih voda, kilnih prevez, instrumentov iz gutaperke i. t. d. je

v lekarnici „Pontoni“
v Gorici v Raštelu.

Posebno priporoča ta lekarnica:

Pravi prsi sirup proti kašlju; pravo angleško Dorschevo ribje olje; uže pripravljena hlečke iz kasije proti kašlju in hriposti; balzam proti trganju, Restitutionsfluid in zdravilno štopo za konje in drugi živali.

ALBIN SLITSCHER

trgovec v LJUBLJANI,

na dunajski cesti, št. 64

priporoča svojo štacuno

za specerijske blago in železnino; drži zalogo najboljših vodnih in cirkularnih žag za dile, deske in furnire, mnogovrstnih ročnih žag, pil, vlitih in iz pleha emailiranih piskrov in vseh orodij za kuhinjo; železne prihranilne ognjišča; plehate in grudelnaste peči in kotle, košnje ino slamorezne kose, lepo pozlačene križe za grobe i. t. d.

Naznanilo.

Čast imamo javno naznanjati, da smo gospodu

AVGUSTU VERTNIKU,

kateremu smo ob svojem času akvizicijsko opravilo izročili, ta posel vzeli in da smo ga popolno odpustili

Zastopništvo avstrijskega
Greshama v Ljubljani.

Val. Zeschko.

Glavni dobitek ev. 300000 mark nove nemške drž. vrednosti.

Naznanilo sreče.

Dobitke garantira država

Vabilo k udeleževanju na

debitne chance

velke od države Hamburg garantirane državne loterije, v kateri mora nad

5 milijonov 300,000 mark
dobljenih biti.

Dobitki te ugodne denarne loterije, ki ima po načrtu le 69.000 lozov, so sledeči: namreč 1 dobitek evant. 360.000 mark nove nemške drž. vrednosti ali 120.000 tolarjev Pr. Cr., spec. mark Crt. 200.000, 100.000, 75.000, 50.000, 40.000 2 krat 30.000, 25.000, 2krat 20.000, 2krat 15.000, 5krat 12.000, 13krat 10.000, 11krat 8000, 12krat 6000, 27krat 5000, 3krat 4000, 65krat 3000, 126 krat 2000, 320krat 1500, 1200 in 1000, 687krat 500, 300 in 200, 16008krat 110 in 100, 18.322 krat 40, 20, 15, 10 in 5 mark in se bodo le v malo mesecih v 7 razredih gotovo odločile.

Prvo žrebanje dobitkov je uradno

17. in 18. dec. t. l.

odloženo, in velja k temu cela izvorna srečka le 3 gl., pol izvorne srečke le 1 gl. 50 kr., četrt izvorne srečke le 75 kr., in se te od države garantirane izvorne srečke (nobene prepovedane promese) proti frankiranemu poslanju izneska najugodnejše v rekomandiranih pismih celo v najbolj oddaljene kraje od mene razpošiljajo.

Vsak udeleževalec dobi od mene razen svoje originalne srečke tudi z državnim grbom previdem izvorni načrt zastonj in po žrebanji takoj uradni zapisnik dobitkov brez zaht. v doposlanega.

Dobljeni denar se bo izplačeval in razpošiljal od mene naravnost

na interese točno in pod najstrogejšo zamolčljivostjo.

Naj se torej obrača z naročili zaupljivo na
Samuel Heckscher
Banquier et Wechsel-Camptoir in Hamburg.

ODVETNIK

Dr. JOSIP JAKOPIČ

naznanja sl. občinstvu, da ima zdaj pisarno v RAŠTELU v drugem nadstropju nad prodajalnico železa Kar. Muliča.

GOSTILNICA

pri „Ogrski kroni“.

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je njegova gostilnica „k ogerski kroni“ zdaj z vsem tako dobro preskrbljena, da zadovolji častite goste v vsakem obziru. Gostilnica ima mnogo izvrstno pripravljenih sob za prenočišče in prostorno štalo za konje. Za točno izvrstno in ceno postrežbo, dobre jedila in pijače je tudi preskrbljeno, vsled česar se sl. občinstvu priporoča

Št. Jalsovec.